

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุปการศึกษาการประเมินโครงการปลูกสร้างสวนป่าทดแทน ในจังหวัดเชียงราย

5.1.1 สรุปผลการศึกษาสาเหตุของการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดเชียงราย

พบว่า

สาเหตุของการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดเชียงรายมี 2 ประเภท

(1) สาเหตุจากการใช้พื้นที่ป่าไม้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ป่าไม้ โดยถูกต้องกฎหมาย จากหน่วยงานราชการและเอกชนซึ่งเกิดขึ้นระหว่างปี 2525-2534 มีการใช้พื้นที่ป่าไม้ในการพัฒนาประเทศเป็นพื้นที่ 132,195 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 23.66 ของพื้นที่ป่าที่สูญเสียทั้งหมด (พื้นที่ป่าไม้สูญเสียทั้งหมดปี 2525-2534 มีจำนวน 558,660 ไร่)

(2) สาเหตุจากการใช้พื้นที่ป่าไม้ไปในทางผิดกฎหมายจากมนุษย์โดยทั่วไป พบว่า ระหว่างปี 2525-2534 มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้อย่างผิดกฎหมายถึง 426,465 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 76.34 ของพื้นที่ป่าที่สูญเสียทั้งหมด (พื้นที่ป่าสูญเสียทั้งหมด 558,660 ไร่) และ ยังพบว่ามีสาเหตุการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้โดยผิดกฎหมาย มีสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดการสูญเสีย พื้นที่ป่าไม้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยรวม 8 ลำดับ คือ

(2.1) เกิดจากราษฎรชาวเขาบุกรุกทำลาย ทำไร่เพื่อการเกษตรกรรม (มากที่สุด)

(2.2) เกิดจากราษฎรพื้นราบบุกรุกทำลายทำไร่เพื่อการเกษตรกรรม

(2.3) เกิดจากนายทุนและผู้มีอิทธิพลครอบครอง

(2.4) เกิดจากการใช้พื้นที่ของหน่วยราชการและเอกชน เพื่อพัฒนาประเทศ
(ใช้กฎหมาย)

(2.5) เกิดจากเอกชนใช้ประโยชน์ โดยอาศัยช่องว่างกฎหมายเจ้าหน้าที่รู้
เห็นเป็นใจ

(2.6) เกิดจากการตัดไม้แปรรูปขายอย่างผิดกฎหมาย

(2.7) เกิดจากไฟฟ้า

(2.8) เกิดจากราษฎรทั่วไปบุกรุกเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย

(2.9) เกิดจากน้ำป่า (น้อยที่สุด)

5.1.2 สรุปผลการประเมินโครงการปลูกสร้างสวนป่าทดแทนของจังหวัดเชียงราย
พบว่า

(1) จากการสุ่มเก็บข้อมูลหาอัตราร้อยละการรอดตายของต้นไม้ ในแปลงสุ่มตัวอย่างระหว่างปี พ.ศ.2525 - พ.ศ.2534 ปรากฏว่ามีอัตราการรอดตายเฉลี่ย ร้อยละ 63.80 ของจำนวนต้นไม้ที่ปลูกในแปลงปลูกป่า

(2) จากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัดเชียงรายจำนวน 60 คน ให้คะแนน
ผลสำเร็จของการปลูกสร้างสวนป่าโดยเฉลี่ยประสพผลสำเร็จคิดเป็นร้อยละ 64.00 ของต้นไม้ที่ปลูกทั้งหมด

5.2 ข้อดีของการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการประเมินผลการปลูกสร้างสวนป่าทดแทนของจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ทราบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ปฏิบัติงานการปลูกป่าได้ผลเพียงใดซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ประสบผลสำเร็จแก่ส่วนรวมมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศชาติในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และจะเป็นประโยชน์ในด้านการรณรงค์ให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อเสียของการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผลงานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ซึ่งอาจทำให้มีความเข้าใจว่าเป็นการจับผิดการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ แต่ผู้ทำการศึกษามีจุดประสงค์ เพื่อให้เกิดการนิเทศในทางที่ดีที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและพัฒนาทางวิชาการ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติเป็นสำคัญ ซึ่งเชื่อว่า การศึกษานี้ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป่าไม้แต่อย่างใด

5.4 อุปสรรคในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สวนป่าในการสัมภาษณ์อย่างหาข้อถกเถียงตายของต้นไม้ที่ปลูกในแปลงปลูกสร้างสวนป่าค่อนข้างน้อย ซึ่งได้ตัวอย่างจำนวนไม่มากนัก หากได้รับความร่วมมือที่ดี คิดว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์คงจะเป็นตัวแทนได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่านี้

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดเชียงราย ที่สูญเสียไปในช่วงระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 ถึงปี พ.ศ.2534 คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 558,660 ไร่ เป็นการสูญเสียจากการพัฒนาประเทศ ซึ่งถูกกฎหมาย โดยหน่วยราชการและเอกชน ขอใช้ประโยชน์เป็นจำนวน 132,195 ไร่ และสูญเสียจากการใช้พื้นที่ป่าอย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนถึง 426,465 ไร่ ซึ่งพื้นที่ส่วนนี้จำเป็นต้องปลูกสวนป่าทดแทน แต่จากการปลูกสร้างสวนป่าทดแทนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาดังกล่าว ได้พื้นที่เพียง 35,167 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.25 ของพื้นที่ที่จะต้องปลูกทดแทนทั้งหมด จึงเหลือพื้นที่ที่จะต้องปลูกทดแทนอีกเป็นจำนวนถึง 391,298 ไร่ แต่พื้นที่ป่าไม้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปลูกทดแทนได้จำนวน 35,167 ไร่ นั้น ปรากฏว่าได้ผลสำเร็จเพียงร้อยละ 64 ของงานที่ดำเนินการคือได้เนื้อที่ปลูกป่าจริง ๆ เพียง 22,507 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 5.28 ของพื้นที่ที่ต้องปลูกทดแทนเท่านั้นเอง ดังนั้นเหลือพื้นที่ที่จะต้องปลูกทดแทนจริง ๆ ถึงร้อยละ 94.72 ของพื้นที่ที่จะต้องปลูกทดแทนทั้งหมด ซึ่งเป็นพื้นที่จำนวนมหาศาล ถ้าปล่อยให้ภาครัฐดำเนินการปลูกป่าแต่เพียงฝ่ายเดียวแล้วไม่มีทางที่จะดำเนินการปลูกครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดเป็นแน่ ดังนั้นจึงควรหาทางให้เอกชนเข้ามาร่วมมือดำเนินการปลูกป่า และสามารถเก็บหาผลประโยชน์จากการดำเนินการทางธุรกิจได้ โดยตัดไม้ที่ปลูกขายแล้วปลูกทดแทนใหม่หมุนเวียนกันไป หรือหามาตรการมอบพื้นที่ป่าให้กับชุมชนเป็นเจ้าของดูแลรักษา เก็บหาผลประโยชน์ ปลูกเพิ่มเติมในส่วนที่ถูกทำลาย โดยให้ชุมชนช่วยกันดูแลในรูปแบบป่าชุมชนอันเป็นการสร้างจิตสำนึก และทัศนคติที่ดีต่อประชาชนในการเป็นเจ้าของทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ซึ่งประชาชนในชุมชนจำนวนมากสามารถที่จะช่วยกันสอดส่องดูแลแบ่งหน้าที่ เขตรับผิดชอบในพื้นที่ป่าไม้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีจำนวนน้อยและขาดงบประมาณในการดูแลอย่างทั่วถึง.